

היכלי תורה

רשת השיעורים
תורה

החומר בעלון מתוך
מתיבתא
הגמרא של לומדי
הדף היומי

ערש"ק פרשת כי תצא י' אלול תשסו ♦ דף היומי בכלי: יבמות קיג ירושלמי: יומא כב משנ"ב: עא.

בהזדמנויות שונות ומגוונות, בעמדות שלעיתים מנוגדות, עלול ועומד בן תמותה קרוץ החומר האנושי להמציא במהלך שנותיו עלי אדמות. לעיתים, כשתשחק לו השעה, בזמן שמחה ולהכל שלום, יתרוץ לבו בהודיה על אשר כעת "עת לטעת, לרפא, לשחוק, לבנות, לרקוד, לחבק, לאהוב" (עפ"י קהלת ג ב-ד). אך "לא לעולם חוסן" (משלי כו טד) לא לאדם שהווייתו זמנית, וכ"ש לא למצב שהינו זמני שבזמני. מכורח החיסרון המהווה את עולמנו לא ייתכן העדר ממגרעות בצורה זו או אחרת. אף הנראה שלם שבסביבתנו לא נגרע במגרעותיו הוא, וכל שכן שאין עתותיו לטובה בשליטתו, וכבר נתבאר החכם באדם (קהלת ג א) "לכל, זמן ועת", פירש רש"י "לכל דבר יש זמן קבוע מתי יהיה", הלא אין לך אדם שאין לו שעה ואין לך דבר שאין לו מקום (אבות פ"ד מ"א), לטוב ולמוטב.

במימד נוסף למציאות שבחילוקי העיתים; התייחד האיש הישראלי. על כל אדם באשר הוא אדם מוטלת הדרישה המינימלית לשרוד את פגעי הזמן וצוק העיתים. היותו מובחרים, ישכילו להתעלות על, ואולי אף למנף כל מצב, פעמים שלתועלתם. אך לא כן הוא בן העם הנבחר, שכל גישתו שונה במהותה. הלא יודעים אנו היטב כי מתחת כסא הכבוד מחצבתנו, ותחושתנו היא כבן מלך המורגל מעודו בתענוגות ונימוסי המלכות, מקום שזולת אדנותו של אביו - אין, שגלה מעל שולחן אביו למושב אנשי בער, שידעתם באביו-מלכם מדשדשת באפס. וכאילו לא מספיק בכך כדי לייראו, נוסף עליו בסוד ידיעה על ידיעתו, שבאותו הכפר קמו מתנגדים למלוכת אביו, ואכן שם כמו אביו איננו. וקודם פרידתו, באוחזו בדמעה בקרנות כסאו של אביו לבל יבולע לו ויגלה, מבהיר לו אביו מטרת ירידתו/גלותו, שהינה כדי להוציא יקר מזולל, לעשות לו דירה בתחתונים על ידי בניו אהוביו, למען תיגלה מלכותו גם במקומות הנידחים בהם כבודו בהסתר. "אך דע לך בני" מזהירו אביו "כי לכשתגיע למקום ההוא, לא תזכור כלל ממלוכת בני עירי, ונסיונך בעבודתי יהיה רב, כי תראה דרך רשעים צלחה, אך מדי פעם שלח אשלה אליך תזכורת ממני, ובכך תהא נחמתך. תקופות שונות יעדו עליך בני במקום ההוא, בחלקם, אסיר מעט מהסתרי ותמידי באהבתי כמו שהנני לצידיך, אך יהיו תקופות בהם תרגיש כאילו אינני, אולם מצא מזור בכך שגם דמיון זה בא יבוא ממני. אך העיקר בני, אל תלך בדרך אֶתֶם, להטמע בהם להיות כאחד מהם, זכור כי בן מלך אתה, והיה אם ברבות הימים תגבר עליך השיגרה, ותנוכח שהכוחות המנוגדים אליי חזקים ממך ואין בכוחך להכריעם, זכור בני אל תשכח, או אז אין תפקידך אלא לצעוק אליי שאחזירך. אולי תחשב כשוטה, אולי אף גרוע מכך, אך זה תפקידך לתקופה זו, לצעוק". בזכרון זה יתברר תמצית גישתו של יהודי לכלל הזמנים.

מפרשת השבוע נלמד (ב"ק כה): דין 'אונס רחמנא פטריה' מן הפסוק (כב טו) "ולנערה לא תעשה דבר וגו' כי צעקה הנערה, ואין מושיע לה". אבל אם בעיר היה, "וסקלתם באבנים ומתו", ומדוע? "על דבר אשר לא צעקה", יכלה לצעוק ולא צעקה. משמעו של מקרא - דרשו המגידים - אין אנו נחשבים לאונסין בטרדות הייצר אם איננו צועקים. כשכואב - צועקים, כשלא צועקים - משמע לא כואב. כשאיננו צועקים הרי זה סימן שכבר נטמענו, שכחנו מי אנו, מהיכן אנו, ולאן אנו הולכים. כבן המלך ששכח את אביו עד שחדל מלחפור לו.

כיוצא בזה ביארו הקדמונים מאמר הידוע בפי כל "אין דבר העומד בפני הרצון", היינו, בחסרון המעשים ייתכן שיהא על האדם לימוד זכות כלשהו, אבל על חסרון הרצון לא יהא לאדם פתחון פה, למה לא רצית!?

הרב ישראל שפירא
מערכת 'מתיבתא'

- היכל הפרשה.....עמוד 2
- הלכה למעשה.....עמוד 2
- היכל המעשה.....עמוד 2
- כפתור ופרח.....עמוד 6

נושאי ה'דף' בעלון

- הפרשת חלה בשבת על ידי קטן.....יבמות קיג
- טלטול בשבת לצורך על ידי קטן.....יבמות קיד
- חשש לשני יוסף בן שמעון כשלא הוחזקו והדין בעיר גדולה.....יבמות קטו
- עד אחד בקטטה בעדות בכתב במסיה לפי תומו ובערכאות.....יבמות קטז
- זמן גביית הכתובה באמרה מת בעלי, ודין גבייתה ממשועבדים.....יבמות קיז
- עדות צרה אינה עדות כלל או שחיישינן לעדותה.....יבמות קיח
- חמץ נוקשה בערב פסח.....יבמות קיט

ב"ה זכינו ואחת לשבועיים יוצא לאור גיליון 'היכלי תורה' במהדורה המודפסת.
אם ברצונך לסייע בהפצת התורה ולהיות איש קשר להפצת העלון באזור מגוריך נא לפנות בדוא"ל m-b@actcom.net.il

מתיבתא – ביבשה, בים ובאוויר.
עמוד 7

ידעון כשרות

אבטיח

- מאחר שהסכין המשמש לחיתוך אבטיח עלול לשמש גם לחיתוך ושימוש מאכלים אחרים, יש לבדוק שהסכין נקי לפני החיתוך.
- מאחר שיתכן שהסכין אינו טבול, יש לחשוש לאיסור לפני עוור של המוכר המשתמש בו.
- אם כבר נחתך בסכין שאינו כשר, יש לגרד את השכבה העליונה.

גמ"ח תפילין

רבים מוסרים לבדיקה את התפילין ומשתמשים בתפילין מגמ"ח, ובחלק מהגמ"ח הרצועות משופשות וללא צבע, והיו"ד אינו מחובר לבית. ולכן יש לבדוק את התפילין היטב לפני לקיחתן שלא להכשל ח"ו.

מזוזות

המוסרים מזוזות לבדיקה ישתדלו להחזירם לאותם חדרים מהם נלקחו, כי אם מעבירים מזוזה מחדר שיש בו דלת, לחדר שאין בו דלת, יתכן שנקרא הורדה מחויבה. ולכן רצוי לסמן לעצמו מהיכן נלקחה כל מזוזה. יש להקפיד לקבוע מזוזה גם בכניסה לחדרי מדרגות, ואם חלק מהדיירים אינם יהודים יש לקבוע מזוזה זו בלא ברכה.

הרב חיים כץ שליט"א

לברורים בנושא כשרות ניתן לפנות בפקס: 048225074

'כי יהיה לאיש בן סורר ומורה וגו' (דברים כא יח) ורגמוהו כל אנשי עירו באבנים ומת וגו' (שם שם כא).

בן סורר ומורה - מבואר ברש"י על אתר עפ"י הגמרא (סנהדרין עב) - נהרג על שם סופו, וכלשונו: 'הגיעה תורה לסוף דעתו, סוף שמכלה ממון אביו ומבקש לימודו ואינו מוצא, ועומד בפרשת דרכים ומלסטם הבריות. אמרה תורה, ימות זכאי ואל ימות חייב'. דין עונשו של בן סורר ומורה - בסקילה, כנאמר (שם) 'ורגמוהו כל אנשי עירו באבנים ומת וגו'. מקשה הרא"ש, הלא כל עצם מיתתו של בן סורר ומורה אינה אלא משום שחכמים דנוהו כבר מעתה כדין רוצח, א"כ צריכה להיות מיתתו רק בסייף, ומדוע בן סורר ומורה שעדיין לא רצח נידון בסקילה.

ומתרץ זאת הרא"ש בשני אופנים א. כיון שרוצה הוא את הממון, שוב לא יעמוד דבר כנגדו, ויחלל גם שבתות בשביל להרוג את הבריות לקחת ממונם. לכן נידון בסקילה כבר מעתה שהרי מחלל שבת דינו בסקילה. ב. כיוון שאינו שומע בקול אביו ואמו מסתבר שמקללם, והמקלל אביו ואמו דינו בסקילה.

'כי תהיין לאיש שתי נשים האחת אהובה והאחת שנואה וילדו לו בנים האהובה והשנואה והיה הבכר לשנואה' (דברים כא טו).

לשון הפסוק מוקשה, שמתחילתו אמר 'וילדו לו בנים האהובה והשנואה', משמע שהאהובה ילדה ראשונה, ואחר כך אמר 'והיה הבן הבכור לשנואה', משמע שהשנואה ילדה ראשונה.

בדבר חידוש מיישב הגר"א הפסוק בספרו קול אליהו, שהכתוב מדבר באופן שהשנואה התעברה קודם, והאהובה שנתעברה אחריה ילדה קודם לה, וכגון שילדה האהובה לשבעה חודשים והשנואה לתשעה. על אופן זה מחדשת התורה שלא יוכל האב לבכר את בן האהובה ולילך אחר זמן הלידה, כי את הבכור בן השנואה יכיר, וצריך לילך אחר העיבור.

היכל המעשר

מתחילתו היה זה יום ששי רגיל, יום ככל הימים, ערב שבת כשאר ערבי השבתות בעיירה גורא קאלאוריא, היא גור שבפולין. השקט שאפף את העיירה המפורסמת והקטנה לא גילה לאיש מה עומד להתחולל כאן, אף אחד לא יכול היה להעלות זאת אפילו בדמיונו הפרוע.

אבל בפתע פתאום הוארה העיירה בנוגע מזוזה, ואל תוך השקט הקסום פרצו באחת קולות שבר וצעקה ורעשים של הרס ושל פצפופץ עצים. ריח חריף התפשט באויר, דליקה נפלה בגורא קאלאוריה.

להבות האדירות לא ידעו רחם. תוך כמה דקות כבר היתה העיירה אפופה בגוונים עזים של כתום וארגמן ועמודי עשן סמיך היתמרו מעליה. האש שקיפצה בפראות אכלה בבתי העיירה ללא כל מעצורים.

משפחות שלמות על ילדיהן נמלטו מן הבתים בעירום ובחוסר כל, כשהן משאירות מאחוריהן את רכושן למאכלת אש. הלהבות נגסו בבית אחר בית. חלל האויר התמלא בצעקות של נמלטים, אמהות מבוהלות עד אימה שחיפשו את ילדיהן ופעוטות מייללים שמשפחותיהם אבדו להם. זעקותיהם התערבו בקריאות הגברים שאצו חשו לנסות ולכבות את האש או למצער להציל את הנפשיות.

מול להבות האימים עמדו כולם חסרי אונים. רוב בתי העיירה בנויים היו מעץ וגגותיהם מכוסים היו בגבעולי קש. היה זה טרף קל וטוב ללשונות האש האיומות שלא ידעו שבעה. האש המשתוללת עטפה את הבתים וליחכה אותם ממסד עד טפחות. כמעט כל משפחות העיירה יכלו לראות איך כל רכושם, הבית וכל אשר בו, ריהוט, ביגוד, הכל - הופך לערימת אפר לוחש.

רוב העיירה היתה לאבק פורח ושחור.

בשריפה הגדולה כלה בעשן בית המדרש שעמד על תילו עוד מימי האדמו"ר בעל "חידושי הרי"ם" זי"ע, וגם נשרף ביתו של האדמו"ר בעל "השפת אמת" זי"ע, שהספיק לברוח יחד עם כל בני משפחתו. גור העיירה כלתה בלהבות. מלבד בתי אבן בודדים לא נותרו בה כי אם תלי תילים של אפר וגחלים.

אבל מי שרכושו נפגע יותר מכל, היה רבי אברהם מרדכי, בנו הגדול של "שפת אמת" ומי שנודע לימים כראש גולת אריאל, כ"ק האדמו"ר בעל "אמרי אמת" זי"ע. ספריה ענקית וייחודית היתה לו בעיירתו ובה ספרים מיוחדים ונדירים וכתבי יד עתיקים. על הקמת הספרייה שקד "אמרי אמת" שנים רבות מאד וברכישתה השקיע לפי הערכה עיתונאית מאז כשנים עשר אלף רובל, סכום עתק של ממש. כעת עלה בלהבות רוב הספרייה.

שעות רבות נמשכה השריפה והעיר היתה לחרדת אלוקים. אנשים נמלטו אל השדות שמוחוץ לעיר ואל הכפרים הסמוכים. משפחות שחששו כי איבדו את יקיריהן זעקו בגרון ניחר ובעיניים דומעות. את יום ששי הנורא ההוא לא שכח איש מהנוכחים כל ימי חייו, בוקה ומבוקה ומבולקה.

רק לעיתות ערב שקעה האש בהותירה אחריה אדמה חרוכה. האדמו"ר "השפת אמת" שמצא מקלט זמני באחד הבתים ששרדו הודיע כי לא יקדש על היין עד שיאספו ויביאו את כל הצאצאים הנמלטים בחזרה לגור, ואלו הוזעקו ובאו מן הכפרים הסמוכים. אט אט נודע כי אכן, בנסי ניסים, לא היו כל נפגעים בנפש גם מבין שאר בני העיירה.

תקופה ארוכה אחר כך עוד נמשכה מלאכת השיקום של גור העיירה ובמהלכה ניבנו בתי אבן והעירה חזרה לאינתה ועוד יותר מכך.

אל השבת היתה נכנס "אמרי אמת" והוא כמעט מחוסר כל. ללא בית, ללא רכוש, וללא הספרייה היקרה, מחמד עינו. פליט מטופל בילדים וחסר בית כמעט. אבל לאחר שנים רבות, כאשר העלה פעם הרבי את זכרו של אותו יום ששי נורא ואיום ושל השבת שבעקבותיו, הפטיר ואמר: "שבת טובה שכזו לא היתה לי כל ימי חי..."

הא כיצד?

בין כתבי ידו הרבים של האדמו"ר "השפת אמת" היו כתבים כמוססים, היו אומר, גליונות בכתב ידו, שלאף אחד לא ניתנה רשות להביט בהם, אפילו לא בכדי הצצה קלה. האיטור כלל אפילו את בנו בכורו וחביבו של "השפת אמת", הלא הוא רבי אברהם מרדכי.

באותו יום ששי נורא, כאשר היו כולם עסוקים בהצלת הנפש ובנסיונות נואשים להצלת הרכוש, ובעוד זוגות וילדי רצים בין השדות אל עבר הכפר הסמוך "מאצ'דלוב", היתה דעתו של רבי אברהם מרדכי נתונה לדבר אחד: להציל את כתבי אביו הקדוש מבין הלהבות. בחסדי שמים עלה הדבר בידו. בין הכתבים שניצלו על ידו היו גם הכתבים הכמוסים שנפשו כל כך איוותה מאז ומקדם להגות בהם.

כעת, בעוד הכתבים תחת ידו ניתנה לו הרשות לעיין בהם, ולאשרו לא היה גבול. כאילו לא היתה שריפה, כאילו לא נותר מחוסר כל, שקע רבי אברהם מרדכי בעיון בכתבים למשך כל השבת ושכח מכל מה שהתחולל.

"בקושי ניתקתי עצמי מהכתבים בכדי להאזין לקריאת התורה... כזו שבת טובה לא היתה לי כל ימי חי..." התבטא ברבות הימים, מי שבמשך השנים חווה מאות שבתות שבהן הסתופפו בצלו אלפי בני עליה, ובהם מגדולי הדור שבפולין.

באמת אמרו: אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה שאהב האדמו"ר "אמרי אמת" את התורה, בוז יבוזו לו!

יום שישי י' אלול

יבמות קיג

הפרשת חלה בשבת על ידי קטן

בגמרא חמשה לא יתרומו ואם תרמו אין תרומתן תרומה ואלו הן חרש שוטה וקטן והתורם את שאינו שלו. וכן פסק הרמב"ם (תרומות פ"ד ה"ב).

קטן שהגיע לעונת נדרים אעפ"י שלא הביא שתי שערות ולא נעשה גדול - אם תרם תרומתו תרומה, ודעת הרמב"ם (שם ה"ה) שאפילו בתרומה של תורה תרומתו תרומה הואיל ונדריהן והקדשן קיימין מן התורה. אמנם בשו"ת הרמב"ם (סי' צח) כתב שעכ"פ לכתחלה אין ראוי לו לתרום עד שיביא ב' שערות.

אך במשנה למלך (שם) הביא שלפי דעת הראב"ד (הל' נזירות פ"ב הי"ג) דין מופלא הסמוך לאיש אינו מדאורייתא אלא מדרבנן, ולפי זה אין תרומתו תרומה מן התורה אלא מדרבנן.

וכתב המנחת חינוך (מצוה תק"ז אות ד) שמה שאמרו שקטן מופלא הסמוך לאיש יכול לתרום אינו אלא כאשר מפריש משלו אבל אינו יכול להפריש לאחרים מכיון שקטן אינו בר שליחות, אך אם הוא תורם משלו על של חברו כיון שבאופן כזה אין צריך דעת בעלים (רמב"ם תרומות פ"ד ה"ב) - אם כן אין צריך שליחות וגם קטן יוכל לתרום משלו על של חברו. [ועיין בישועות מלכו על הרמב"ם (שם) שהביא מחלוקת ראשונים בתורם משלו על של חברו אם הוא מדין שליחות, וכן האריך בזה במנחת יצחק ח"ט סי' קי-קיג בנידון הפרשת תרומה ע"י השלטון וע"ע בשו"ת הר צבי (או"ח ח"ב סי' ב-ג)].

ובספר ציץ הקדש (הרצ"מ שפירא סי' יט) הביא מעשה שהיה בשבת ערב פסח שנזכרו שלא הפרישו חלה מהמצות כדין והורה להם המהרי"ל דיסקין ליתן אחד מהמצות לקטן שהוא מופלא הסמוך לאיש אשר יוכל להפריש מהמצה שלו על מנת לפטור כל המצות, והפרשתו חלה כיון שלגבי דין הפרשת חלה דינו כגדול, ואינו עובר בכך על איסור הפרשה בשבת שהרי לגבי זה דינו כקטן, והדין הוא שנותנים לקטן לעבור על איסור דרבנן בידיים אם הוא גם לצורך הקטן; אמנם בציץ הקדש הביא שפעם אחרת נשאל המהרי"ל דיסקין לגבי אדם ששכח להפריש חלה מהמצות בער"פ שחל בשבת ולא התיר לו להפריש ע"י קטן אלא אמר לו שיקח מצות מאחרים. אכן באדר"ת פסק שאפשר לתת לקטן להפריש עבורו (ספר ארחות חיים או"ח סי' תקן).

אמנם המגן אברהם (או"ח סי' תקן סק"ח) לא הזכיר עצה זו כשדן בדין ששכחו להפריש חלה בע"ש עי"ש, ואכן בספר חתת לחם (סימן י"ס"ז) כתב על דברי המגן אברהם דיש תקנה להפריש חלה בשבת ע"י קטן שהגיע לעונת נדרים, ויש להקנות לו במתנה את העיסה או את הלחם, והיכא דדעת אחרת מקנה אותו קונה מדאורייתא - והמצות יהיו שלו, ויוכל להפריש.

ומבואר שלדעת המהרי"ל דיסקין והחלת לחם מועילה הפרשת מופלא הסמוך לאיש, ובזה אפשר להפריש חלה גם בשבת אלא שלדעת החלת לחם צריך להקנות לקטן את כל החלה, ואם לא הקנו לו - אין הפרשתו הפרשה, ולדעת המהרי"ל דיסקין כתבו האחרונים שאין צריך להקנות לקטן את כל העיסה אלא רק את החלה עצמה, ועיין במנחת יצחק (ח"ז סי' כח) שדן בנידון זה באריכות.

יום שב"ק יא אלול

יבמות קיד

טלטול בשבת לצורך על ידי קטן

בגמרא מבואר שקטן הבא לכבות דליקה בשבת - אביו מצווה למונעו מלהדליק, וכן נפסק בשו"ע (או"ח סי' שלד ס"ה) שקטן שבא לכבות צריך למחות בידו, וכתב במשנה ברורה (שם ס"ק סה) שצריך האב למחות בקטן אפילו אם לא הוא ציווה לו לכבות את הדליקה משום דמסתמא הוא עושה על דעת אביו, ומפני שאין לקטן שיקול דעת לעשות אדעתיה דנפשיה אלא עושה לדעת אביו כי יודע שכיבוי זה נוח לאביו, ומכיון שהאב מצווה על שביתת בנו עליו למחות בבנו.

וכתב במשנה ברורה (סי' שמג סק"ג) שתינוק שאינו בר הבנה כלל אין אביו מצווה למונעו בעל כורחו מלאכול מאכלות אסורות או מלחלל שבת אפילו באיסור תורה מכיון שאינו מבין כלל הענין מדוע מונעו ומפרישו, וכן אם הוא כהן אין צריך להוציאו מבית שהטומאה בתוכו אא"כ הוא בר הבנה - שאז מצוה על אביו להוציאו כדי להפרישו מן האיסור מחמת מצות חינוך.

וכתב בברית עולם (דיני אמירה לנכרי סי' כב אות ו) שבכל תינוק בן שלוש יש לחשוש שהוא בר הבנה ומחויבים להפרישו מאיסורי לא תעשה, אבל לפני כן אין צריך מדינא להפרישו לפי שאינו בר הבנה.

והנה כתב באשל אברהם (בוטשאטש סי' שמג ס"א) מעשה שהיה ביום הכיפורים שנה נפל על השולחן והודלקה פרוכת העשויה ממשי ופשתן, והתרת לכבות על ידי קטן שלא היה אביו שם, אף שהגיע לחינוך מכיון שלפעמים על ידי חשש שריפה ח"ו מותר גם לגדולים לעשות מלאכה בחשש פיקוח נפש, ובזה לא יהיה קלקול לחינוך הקטן מכיון שכאשר הקטן יגדל וידע שרק על ידי פיקוח נפש מחללים שב"ק יבין שכיון שהיה חשש פיקוח נפש. וכתב עוד טעם להתיר מכיון שהיה גם חשש שלבסוף תהיה סכנת פיקוח נפש, ומכיון שלא מצאו גוי שיכבה - הרי ממילא יוצרכו לכבות על ידי קטן, ועדיף היה להקדים להציל גם את הפרוכת מכיון שבין כך יוצרכו לכבות אחר כך.

וכתב שלפי סברא זו יש צד זכות על הנהוג לטלטל ספרים על ידי קטנים, גם כשהגיעו לחינוך, ומטלטלין גם שאינם נצרכים כל כך, והבחנות ממילא הקטן יוכל לתלות שטלטל בהיתר כגון שהעירוב היה תקין - ולא יהיה קלקול לחינוכו. ומבואר בדברי האשל אברהם שאין דין להפריש את הקטן מאיסור באופן שפעולת הקטן היא דבר שיש לו היתר באופנים מסויימים משום שכל דין חינוך הוא להרגיל הקטן לפרוש מדברים האסורים כדי שלא יורגל בהם, אך בדבר שפעמים שישנו בהיתר ופעמים באיסור ואין הקטן מבחין בזה - אין לחוש שהקטן ילמד להתיר איסורים כי יתלה את מה שהתירו לו לעשות כן משום שנעשה באופן המותר. אמנם הפוסקים לא הזכירו את חידושו של האשל אברהם, ומשמע שלא סמכו על זה למעשה. עוד יש לתמוה על החידוש שהרי אם היתר הכיבוי מתבסס על חשש פיקוח נפש - הרי חובה לעשות כן על ידי גדולי ישראל ולא על ידי קטנים או גוים, ואם אין בזה חשש פיקוח נפש הרי אסור לכבות גם על ידי גוי או קטן, אלא מותר רק לרמז לגוי "כל המכבה אינו מפסיד", ומה היא המציאות שלגדול אסור לכבות ולקטן היה מותר - כדי שהקטן יתלה שבילדותו אמרו לו לכבות בהיתר?

יום ראשון יב אלול

יבמות קטו

חשש לשני יוסף בן שמעון כשלא הוחזקו והדין בעיר גדולה

בגמרא מבואר שאם בא שליח מעיר אחרת ואמר על פלוני שמת ופירש את שמו - לדעת רבא לא חיישינן שמא יש שני אנשים באותו השם ומבואר בגמרא לקמן (קטז). שרק במקום שלא הוחזקו שנים באותו השם לא חיישינן לשניים. ופסק הרמב"ם (גירושין פ"ג הכ"ד) כדעת רבא שלא חיישינן לשני יצחק, וכן נפסק בשו"ע (שם ס"ח) שאם בא אחד ואמר לנו "אמרו ב"ד או אנשים כשתלך למקום פלוני אמור להם שמת יצחק בן מיכאל" ובא השליח ואמר לנו והשליח אינו יודע מי הוא - הואיל ואנו מכירים פלוני הידוע בשם זה הרי אשתו מותרת ואין אומרים שמא יצחק בן מיכאל אחר הוא שמת. והוא שלא הוחזקו שם שני יצחק בן מיכאל, או כשהוחזקו שנים וידוע שהאחד קיים. וכתב הרמ"א "וי"א שכל זה הוא דוקא כשהזכיר העד את שם עירו אבל אם לא הזכיר שם עירו אע"פ שיודעין שנאבד אחד לא מהני ואפילו שהזכיר את שמו, ויש מקילין, וי"א דבמקום שמזכיר שמו לבד בעינן שיזכיר עירו, אבל אם מזכיר שמו ושם אביו לא בעינן שיזכיר שם עירו, ובמקום שיש אומדנות והוכחות שזה הוא - יש להקל ולסמוך אמאן דאמר דלא בעינן שיזכיר שם עירו".

ומבואר בדברי הרמ"א שלכל השיטות אם אמר את שמו ואת שם אביו ואת שם עירו ליכא למיחש למידי אם לא הוחזק שיש שני אנשים באותו השם באותה העיר.

והנה כתב המהר"ט (ח"ב אה"ע סי' ל) שהפירוש "לא הוחזקו" היינו שלא נודע לנו שיש שם אחר ששמו כשמו, אך אין צריך לדרוש ולחקור אם יש באותה עיר אדם ששמו כשמו - אלא מסתמא כל שלא נשמע כלא הוחזק דמי. וכן כתב בעצי ארזים (סק"ע) שהפירוש לא הוחזקו היינו שאין אנו יודעים בודאות שיש בעיר זו אדם ששמו כשמו ואף שאין אנו יודעים בודאות שלא נמצא כן. וכן כתב בספר ושב יעקב (שו"ת סי' לא) שלא הוחזקו הנזכר בכל מקום בדין זה היינו שלא ידוע אם יש עוד אחד בעיר ששמו כן.

וכתב החתם סופר (שו"ת ח"ג אה"ע ח"א סי' מה ד"ה ואם לחוש) שביאור הדברים הוא משום שאם יש שני יוסף בן שמעון בעיר אחת הרי מכיון שלכל אחד מהם יש עסקים ואגרות רשות ושטרות וכדומה מוכרח שיש סימן היכר ביניהם כדי שלא יהיו מדיינים כל היום בדיני ודייני, ותו אין כאן חשש לשני יוסף בן שמעון. ואם אינם מסומנים הרי הדבר מפורסם בעיר מפני הדיינים שביניהם, ואם כן כל עיר שלא הוחזק ומפורסם שיש שם עוד יוסף בן שמעון - הוי כמוחזק שאין.

עוד כתב בבית אפרים (סי' כט) שלא מצאנו בפוסקים לחלק בזה בין עיר קטנה לגדולה דאפילו עיר גדולה כאנטוכי כל כמה דלא הוחזקו לנו שנים ששמותיהם וגם שם אביהם שווים - לא חיישינן למילתא. וכן מבואר בעצי ארזים (שם סק"ע).

וכן כתב בספר חבצלת השרון (סי' נו) דפוק חזי מאי עמא דבר שבמעידין על שמו ושם אביו ושם עירו מתירים אף בעיירות גדולות ואין חוששים שמא יש עוד אדם ששמו ושם אביו כן.

יום שני יג אלול

יבמות קטז

עד אחד בקטטה בעדות בכתב במסיח לפי תומו ובערכאות

בגמרא דנו אם עד אחד נאמן במקום קטטה וסלקא בתיקו. ופסק הרמב"ם (שם) שלכתחילה לא תנשא.

הפוסקים דנו אם גם ע"א שכתב עדותו בכתב חיישינן ואינו נאמן, או שמא אין מקום לחלק בזה, ובאבן יקרה (מהדו"ת סי' יט) דן בנדון אדם שעזב את אשתו ודר עם אשה אחרת והעידו עליו בכתב שמת, וכתב שאין לחוש מטעם ע"א בקטטה שהרי כל הטעם דע"א בקטטה לא מהני הוא מהחשש שמא שכרה אותו ובעדים החתומים לא שייך חשש זה משום שלומר עדות שקר קאמרי אבל להעיד עדותם ע"י כתב לא חיישינן שיעשו מעשה על עדות שקר, ולכן נאמנים. ועיין לעיל (בענין הקודם) שהבאנו מהמהרש"ם שדן לגבי עדות ע"א, ולא כתב להקל ולהאמין הע"א כיון שהיתה עדותו מתוך הכתב.

עוד דנו הפוסקים אם ע"א נאמן אף בקטטה באופן שהוא מסיח לפי תומו **דבשער אפרים** (סי' קג) כתב שהיה נראה לחלק דמה שכתבו הפוסקים להחמיר בע"א בקטטה היינו דווקא כשמעיד העד שראה שמת או שנהרג - שבזה איכא למיחש שמעיד בדדמי או שמא שכרה אותו לפי דעת הרמב"ם, משא"כ כשהעד מעיד ששמע מפי גוי מסיח לפי תומו שנהרג או שמת בעלה לא שייך לחוש שאמור רק בדדמי וגם לשמא שכרתו אין לחוש דאם איתא שרוצה לשקר היה לו להעיד כפשוטו שראה שמת או ששמע שמת משא"כ כשמעיד בשם הגוי הרי אפשר שלא תתקבל עדותו כי יש הרבה חילוקי דינים בדין מסיח לפי תומו ולא כו"ע דיני גמרי, אלא בודאי עדותו היא עדות אמת. וכתב עוד שיש להאמין למסיח לפי תומו יותר מאשר לעד אחד בעלמא משום דלאו מתורת עדות מהימנין ליה אלא משום שהוא מסיח לפי תומו ולא שייך לחוש שמא שכרתו, וכמו כן יש להאמין לעדות עד אחד בקטטה במסיח לפי תומו. וכ"כ **השבות יעקב** (ח"ג סי' קיג) [ועיין **שואל ומשיב** (מהדורא תליתאה ח"א סי' רפ)].

אכן **בנודע ביהודה** (מהדו"ק סי' מב) כתב שמה שמסיח לפי תומו נאמן בעדות אשה לאו משום דנאמנת משום החזקה דדייקא ומינסבא, אלא משום דמסתמא כיון דמסיח לפי תומו הוא אינו משקר; והוסיף הנו"ב דלפי זה אפילו בקטטה מסיח לפי תומו היה צריך להיות נאמן, אך אכתי לא פלטינן מהחשש שכתב הרמב"ם שמא היא שכרתו - וזה שייך במסיח לפי תומו גם כן דשמא שכרתו שיעשה עצמו כמסיח לפי תומו ויעיד עדות שקר, וכ"כ הר"ר יוסף אב"ד **זאמוטש** (הו"ד בבית ישראל להמגיד מקאזניץ דף ח); אכן כתב רעק"א (שו"ת סי' קל) דגם בנכרי במסיח לפי תומו יש לחוש שמא שכרתו. וכן מבואר **בהאלף לך שלמה** (למהרש"ק סי' קא).

עוד דנו **בפוסקים** לענין ערכאות אם האמינום במקום קטטה. ו**בהאלף לך שלמה** (שם) כתב דכיון דכל הני שמקילים בהם ומקבלים במסיח לפי תומו או בערכאות אינם מדין תורה אלא מדרבנן כיון דדייקא ומינסבא, לפיכך במקום שחששו חז"ל שלא להאמינה כגון במקום קטטה לא מהני ערכאות.

אכן **בבגדי כהונה** (סי' י) כתב דהא דבמקום קטטה לא האמינו לעד אחד זה דווקא בעד אחד דעלמא דבעינן דייקא אבל לא בערכאות דהאמינו אותם מטעם חזקה דלא מרעי נפשיהו אף בלא טעמא דדייקא, וכ"כ **בדופקי בתשובה** (קונטרס חקר הלכות סי' לא), וכן דעת הנחלת דוד (סי' לג).

יום שלישי יד אלול

יצמות קיז

זמן גביית הכתובה באמרה מת בעלי, ודין גבייתה

ממשועבדים

בגמרא, אמר רב נחמן באת לבית דין ואמרה מת בעלי התירוני לנישא מתירין אותה לנישא ונותנין לה כתובה. והנה **המהרי"ן בן לב** (שו"ת ח"ב סי' עה) נשאל לגבי עגונה שהותרה על פי גוי מסיח לפי תומו ולא מצאה לגבות כתובה אלא מנכסים משועבדים, וטען הלוקח דלא האמינו רבנן לע"א או לגוי מסיח לפי תומו אלא משום עיגונא להנישא, אבל לא לגבות ממשועבדי. והשיב **המהריב"ל** דאין בדבריו ממש שכבר כתב **הרשב"א** (בתשובה ח"א סי' אלף קעא) שהאומרת מת בעלי גובה אף מהלקוחות שאם אתה אומר דווקא מבני חורין הרי אתה חושש משום תקנת הלקוחות שמא לא מת, אם כן כ"ש שיש לחוש שלא ליפרע מנכסי הבעל שלא בפניו דשמא לא מת, שהנפרע שלא בפניו חמור מנפרע מלקוחות, וכיון שכן כל שאתה אומר שבאומרת מת בעלי נפרעת מנכסי הבעל ואין חוששין שמא לא מת אפ"י בבאה ליפרע מלקוחות כן. ועוד מדקתני במתני' נוטלת כתובה סתם ולא אמרו מבני חורין לכאורה משמע שאפילו מהלקוחות כן עכ"ל **הרשב"א**. וכתב **המהריב"ל** שמסתברא דאין לחלק בין האומרת מת בעלי ובין הנשאת על פי עד אחד או גוי מסיח לפי תומו דזיל בתר טעמא דתנן מספר כתובה נלמד דלכשתנשאי לאחר תיטלי מה שכתוב ליכי כלומר דגביית הכתובה תלוי אם התירוה לנישא וממילא אין נפק"מ על ידי איזה עדות הותרה לנישא.

אכן בספר **מראות הצבאות** (שם ס"ק קסה) כתב לתלות נידון זה במחלוקת הראשונים, יעו"ש.

עוד דנו בפוסקים מאימתי היא נוטלת כתובה אם מעת שאמרה מת בעלי או רק מהזמן שנשאת לאחר. וכתב **באגודת אזוב** (רו"נ מביאלא ח"ב דף קיא אות ז') שלכאורה מסתבר שלא תיטול הכתובה עד הנישואין, כיון שעיקר ההיתר הוא משום חומר שהחמרת עליה בסופה, וכל זמן שלא נשאת מנלן שתנשא, וכן משמע מלשון המשנה תנשא ותיטול כתובה משמע שנוטלת הכתובה לאחר הנישואין.

אמנם מדברי **רש"י** נראה דסבר שנוטלת כתובה משעה שאמרה מת בעלי דהנה במתניתין תנן בית שמאי אומרים תנשא ותיטול כתובה וכתב **רש"י** (קטז: ד"ה תנשא) על פיה, ומשמע מזה **שרש"י** מפרש שנוטלת הכתובה מיד תיכף משעת אמירת מת בעלי.

וכתב שם **באגודת אזוב** לבאר את הטעם שתיטול כתובה בשעת אמירתה, משום דמפני תקנת עגונות התקינו כן שאם לא תהיה נוטלת הכתובה עד לאחר הנישואין יש לחוש דדדילמא משום חימוד ממון תאמר מת בעלי כדי ליטול הכתובה, ונמצא שלא יהיה אפשר להתיר אותה, דהא באומרת מת בעלי תנו לי כתובתי אין אין מתירין אותה לנישא דחיישין שמא מחמת הכתובה תנישא, לכך אף באומרת מת בעלי והתירוני לנישא ג"כ יש לחוש שתאמר כן בערמה כדי ליטול הכתובה ולא יהיה באפשר להתירה דלעולם יהיה החשש הזה, לכך התיקנו שתהיה נוטלת הכתובה בשעת האמירה וממילא כשתהיה יודעת בעצמה שלא מת תיטול הכתובה ולא תנישא ואם רואים שאף לאחר נטילת הכתובה היא רוצה לנישא באמת נאמנת דהרי עתה אין עוד חימוד ממון. וכן מבואר **בעצי ארזים** (שם ס"ק קעו) דאפילו קודם שתינשא נותנין לה כתובה.

יום רביעי טו אלול

יצמות קיח

עדות צרה אינה עדות כלל או שחיישין לעדותה

במשנה, האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים ובאה ואמרה מת בעלי תנשא ותיטול כתובה וצרתה אסורה. וכן נפסק **בשו"ע** (סי' יז סמ"ה) מי שיש לו שתי נשים ובאה אחת מהן ואמרה מת בעלי הרי זו תנישא על פי עצמה וצרתה אסורה שאין צרה נאמנת להעיד לחברתה ואפילו נשאת זו תחילה אין אומרים אילו לא מת בעלה לא היתה אוסרת עצמה עליו שמא משנאתה בצרתה רוצה היא שיאסרו שתיהן עליו. וכן מבואר **בשו"ע** (שם ס"ד) דצרה אינה נאמנת להעיד לחברתה.

והנה **בפתחי תשובה** (שם ס"ק כד) הביא בשם **המשנה למלך** (גירושין פ"ב ה"ז) שיש להסתפק האם צרה אינה נאמנת כלל להעיד לצרתה שמת בעלה, ונקטינן שבעלה חי או שאינה נאמנת לקבוע כן בתורת ודאי ולהתירה לנישא אך אכתי הוי ספק וחיישין שמת בעלה לחומרא. וכתב דזה תלוי במחלוקת **הרמב"ם והראב"ד** (תרומות פ"ט ה"ד), בדין אם העידו חמש הנשים שאינן נאמנות שמת בעלה, האם נאמנות לפוסלה מלאכול תרומה שדעת **הרמב"ם** שהואיל ואינה נשאת על פיהם, הרי זה אוכלת בתרומה בחזקת שבעלה קיים, ודעת **הראב"ד** שמכיון שאסורה להנישא אסורה לאכול בתרומה. ויש לומר שלדעת **הרמב"ם** נחשבת צרה זו כאשת איש גמורה, ולפי זה אם אדם יקדשנה לא נאסר בקרובותיה, ואם זינתה הולד ממזר ומותר בממזרת, אך לדעת **הראב"ד** שפסק דאסורה לנישא ואסורה לאכול בתרומה, ע"כ ס"ל דעדויות משוי עכ"פ ספק, ולפי זה מי שיקדשנה נאסר בקרובותיה ואם זינתה הולד ספק ממזר ואסור בממזרת.

אך **בבית שמואל** (שם ס"ק קלד) כתב שבגמ' מבואר שמחזיקין את בעלה בחזקת שהוא חי, ולפי זה אין תופסין בה קידושין של אחר, וכן אוכלת בתרומה, אך כתב שם שלפי מה שמסתפק **ר"י בתוס'** (ד"ה בת ישראל) לדון אם אוכלת גם בתרומה דאורייתא, מבואר שחיישין שמא מת בעלה, ולפ"ז תופסין בה קידושין של אחר מספק.

אמנם **בשב שמעתתא** (ש"ז פ"ד) מבואר דאין קידושין תופסין בה כלל ומשום דמדינא אין ע"א נאמן בדבר שבערווה ורק משום עיגונא הקילו בה רבנן ועקרו דבר תורה, אך בחמש נשים שאינם נאמנות ולא מפיהם אנו חיינן תו ליכא משום עיגונא והדרא לדין תורה דאין דבר שבערווה פחות משניים, והא דס"ל **להראב"ד** דאסורה לאכול בתרומה הוא מטעם אחר יעוי"ש. וכ"כ **במהר"ם שיק** (שו"ת סי' מ).

ובפני משה כתב שאף לפי הדעה שאוכלת בתרומה דאורייתא, מכל מקום אם האשה שאמרה מת בעלי, כבר הלכה ונשאת, או אפילו נתקדשה לאחר אפילו שלא נשאת, שפיר חיישין אף לצרתה, ואם נתקדשה הצרה הרי המקדש אסור בקרובותיה, ומשום דמבואר **בשיטה מקובצת** (כתובות כב: ד"ה וז"ל תלמידי הר"י) בשם **ר"י** דחזקה דדייקא וימינסבא הוי רגלים לדבר לסמוך על המעידים שמת בעלה, ולכך כל זמן שלא נשאת או נתקדשה האשה שאמרה מת בעלי לא חיישין לדיבורה ולכך הצרה מותרת לאכול בתרומה דאורייתא, ואם קידשה אחר אינו אסור בקרובותיה, אך אם כבר נשאת האשה שאמרה מת בעלי שאז כבר יש גם רגלים לדבר שאכן בעלה מת, אף צרתה בכלל ספק שמא בעלה מת ואם קידשה אחר הוא אסור בקרובותיה.

חמץ נוקשה בערב פסח

בשׁו"ת נודע ביהודה (מהדו"ק או"ח סי' כ"א) מסתפק אם חמץ נוקשה אסור בערב פסח וכתב שזה תלוי במחלוקת בגמרא (פסחים מג. מה:): אם חמץ נוקשה בפסח עצמו אסור מן התורה או מדרבנן, וגם בדברי הפוסקים יש מחלוקת בזה כמבואר **במגן אברהם** (או"ח ריש סי' תמ"ב סק"א סי' תמ"ז סק"ה) שלדעת הפוסקים דחמץ נוקשה בפסח עצמו הוא מדרבנן והטעם שאסרוהו הוא משום גזירה דחמץ גמור יש מקום לומר דעד כאן לא גזרו אלא בפסח עצמו ומפני חומר איסור כרת עבדו הרחקה ואסרו גם נוקשה, אבל בערב פסח אפילו אחר חצות ואפילו לדעת רבי יהודה (פסחים כח.) שחמץ לפני זמנו בלאו - מכל מקום כיון שאין בו כרת לא החמירו למיעבד ליה הרחקה לגזור נוקשה אטו חמץ גמור, וכתב להוכיח לסברא זו מסוגיין שאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה רישא דאיסור כרת חששו סיפא דאיסור לאו לא חששו, הרי שמחלק בפירוש בין איסור כרת לאיסור לאו ואף שחששו באיסור כרת אפ"ה לא חששו באיסור לאו. וכתב עוד דאפילו לרבא דפליג בסוגיין ואמר מכדי הא דאורייתא והא דאורייתא מה לי איסור כרת ומה לי איסור לאו מ"מ הרי כתב **רש"י** (ד"ה מה לי איסור לאו) מי לא בעינן למיחש לספק איסור לאו כי היכי דחיישינן לספק איסור כרת, הא מידי דספיקא לאו הרחקה דרבנן היא בדבר המותר דנימא לכרת עביד הרחקה ללאו לא עביד הרחקה בדבר המותר דהכא שמא איסורא דאורייתא ממש קעביד - הרי מבואר בדברי **רש"י** דבדבר שאסרו רבנן משום הרחקה אף בדבר המותר גם לרבא יש חילוק בין איסור כרת לאיסור לאו, וא"כ פשוט דאם איסור חמץ נוקשה הוא מדרבנן - לא גזרו כי אם תוך ימי הפסח אבל לפני זמנו ולאחר זמנו לא גזרו.

אך כתב **דבתרומת הדשן** (סי' רנ"ד) במגיה למשנה למו"ק יו"ט פ"א הי"ז) הקשה על דברי **רש"י** מדברי הגמרא (פב.) שמקשה שם על דברי רבא דאמר "רישא איסור לאו סיפא איסור כרת" "הא רבא הוא דאמר כל בדאורייתא ל"ש איסור לאו ול"ש איסור כרת" - ושם מדובר בתקנה דרבנן שעשו משום הרחקה, ואפ"ה קאמר בגמ' כל בדאורייתא ל"ש איסור כרת ול"ש איסור לאו.

ולכן כתב **התרומת הדשן** דאין לסמוך על זה ולחלק בין לאו לכרת, דאין לדמות גזירות דרבנן זו לזו דלפעמים החמירו טפי באיסור חמור ולפעמים לא חילקו, וממילא אפשר שאף לשיטות שחמץ נוקשה בפסח מדרבנן - אין הכרח לומר שהוא מותר באכילה בערב פסח דמ"מ אפשר שרבנן החמירו בו ואסרו אותו אף בערב פסח.

לעדכון ורישום שיעורי תורה ניתן לשלוח

פקס ל - 03-543-5757

או לת.ד. 5717 חיפה

כפתור השבת

רב יצחק בר ביסנא אירכס ליה מפתחי דבי מדרשא ברה"ר בשבתא אתא לקמיה דרבי פדת א"ז זיל דביר טלי וטליא וכו'

נלענ"ד רמז מסור נאה, דלמדונו חכ"ל אם אין גדיים אין תיישים (ב"ר פמ"ב ג) והכל הולך אחר גידול הבנים וחינוכם בתורה, והנה רבים וכן שלמים מתבוננים ומצטערים, איך נפלה עטרת ראשינו, השליך משמים ארץ תפארת ישראל, ציון היא דורש אין לה, שערים המצויינים בהלכה שוממים מבלי באי מועד, ואיך אפשר להחזיר ליושנה את העטרה.

וזה הוא אולי הרמז דמירכיס ליה מפתחא דבי מדרשא, נלאו כל חכמי לב למצוא כפות המנעול, איך יפתחו את שערי בית המדרש צדיקים יבואו בו כבשנים קדמוניות, א"ל ר' פדת זיל דביר טלי וטליא, על אלה הצאן קדשים תשים עין מבטך להיות הקול קול יעקב שריקות העדרים נערי בני"י ישמעו, והיה כאשר יגדלו בניהם לתורה, אז ישובו לבצרון לכו"י אסירי התקוה לראות בתפארת למוד התורה, כנלענ"ד בדרך מליצה.

(לחם רב)

ורבנן, כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם

הלב שולח מרוצת הדם אל כל האיברים ומחיה את כולם, וכל האיברים מחזירים את מבחר הדם אל הלב, נמצא הלב נותן אל האדם בחזרה מה שקבל ממנו, והוא דומה כמים שהרואה בס יראה פניו, שהפנים שיתנו המים אל עין הרואה הוא עצמו הפנים שקבלו מצורת האדם העומד לנגדם, כן מה שיקבל הלב חוזר ונותן, והנה הלב מגיד לאדם מה שיחו, כי כל כחות האדם יתראה צורתם בלב, ועי"כ הוא החוזה בכל כחותיו ומנבא לו טוב או רע, כמו שצורת פני האדם יתראה במים, ויש לו נמשל אל הלב הכללי של הגוף הכללי, כמו המלך שהוא לב במדינה, הת"ח שהוא לב העדה, שמה שיתנו אל המלך מסים וכדומה ישובו ויקבלו, כמו שיקבלו האיברים מן הלב אשר השפיע לו, וכן מה שיתנו להחזקת ת"ח יקבלו השפע בזכותו, וה' הוא לב הבריאה, וכפי שיכינו מעשיהם יתנו אותו לגבורה של מעלה להשפיע עליהם שפע ברכה, וציון היה לב א"י, והשפע שהביאו אל ציון והבהמ"ק חזר אל העם, כמ"ש כי שם צוה ה' את הברכה, וכדומה.

(מלבי"ם, משלי כז ט)

אין חבין לאדם שלא בפניו

'כי אתם ידעתם את אשר ישבנו בארץ מצרים' וכו' (דברים כט טו) צריך לדעת לאיזה דבר נותן הכתוב טעם כי אתם ידעתם, ורמב"ן ז"ל פירש שהוא טעם להאמור אחריו בסמוך פן יש בכס וגו', והוא קצת דוחק להקדים טעם למה שעתיד לומר אחרי כן. ואולי שדיבר הכתוב בסדר זה להעיר דבר אחד, והוא כי לפי שהצריכם הכתוב להכנס לחייב עמהם גם הבאים אחריהם, יאמר האומר ששורת הדין מנגדת הדבר שהרי אין חבין לאדם שלא בפניו, ולא תועיל קבלה זו שיקבלו האבות על הבנים לזה אמר כי אתם ידעתם וגו' ותראו וגו', פירוש ראייתם שאינם אלא שקץ ותועבה, ומעתה אינכם אלא זוכים להם לרחקם מתועבות הגוים, ולבחור באלהים חיים, ויכולין אתם לחייבם כמותכם, והוא מה שדקדק לקרותם שקוציהם וגלוליהם, לומר שידעו והשכילו השפלתם ומאסותם.

(אור החיים, דברים כט טו)

ללמוד וללמד

"כשלהן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם"
(שמות כ"א ב')

Renew Your Commitment!
Declare Your Allegiance to Torah by
ש"ס מתיבתא &
משנה ברורה המבואר

Call (405) 244-4000 Box#791
From a fax machine only to receive an application
and all pertinent information.
Or, send an e-mail to: oiz@gmail.com
טל: 845-354-2618

כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה

מתיבתא - ביבשה, בים ובאור.

בשלהי חדשי הקיץ האחרון עשו רבבות יהודים את דרכם לאתרי נופש ומקומות מנוחה, להחליף אוירה ולהתרענן מימי השיגרה העמוסים. אותם יהודים, העסוקים שעות רבות במלאכתם כדי להתפרנס ולפרנס את בני משפחתם, מקפידים ביתר שאת לבל תמוש התורה מפהם, ובימים כסדרן קובעים הם עיתים לתורה, בלימוד הדף היומי, בשיעורים או בחברותא.

אלו, העושים כל מאמץ לבל יופרע לימודם בימי מנוחה, וזמן הלימוד יישמר בכל אתר ואתר, נעזרים רבות בשלל החוברות והמהדורות של התלמוד בבלי המבואר 'מתיבתא', המבאר בצורה ברורה את דברי הגמרא, ומביא לעיני הלומדים ילקוט ביאורים ופירושים נחוצים על הסוגיה.

אך החידוש הגדול היה השנה לאלו שהפליגו אל מחוץ לארץ, וטסו לארצות פולין ורוסיה לפקוד את קברי הצדיקים. אלו, זכו לקבל באמצעות מארגני הנסיעות חוברות של 'מתיבתא', שאיתה הם עלו על כבש המטוס, ואיתה הם גם שבו לביתם. עם החוברת של 'מתיבתא' הם נסעו בכל מקום, לכל עיר ועיר בה הם ביקרו. היא נתנה להם את שעות העונג העילאי של לימוד התורה באוטובוס, ברכבת ובמטוס ואף ב... ספסל המצוי אי שם בחורשת יער אירופאי.

שח לנו אחד ממארגני הנסיעות הותיקים: באופן טבעי, הנסיעה בארצות פולניא ורוסיה משעממת היא ומתישה עד מאוד, וכברת הדרך הארוכה שנאלצים לעשות ממקום אחד למשנהו, מביא את הנוסעים למצב מביך של חוסר מעש מורגש, עד שכל חומר קריאה שיפול לידי הנוסעים, עלול להקרא מראשיתו לסופו.

לעיתים גיליתי, הוא מספר [במעט הומור], כי היו אנשים שקראו את הוראות ה'אקמול' שבתיקם, ואף עיינו במיקום ייצורם של הקפליות, מספרי הטלפון של חברת האם וחברת הבת, כתובת היבואן ומספר רשיונו, ואף ניסו לפענח את הוראות היצרן הכתובים ב...ערבית. מצב זה של חוסר מעש, שגרם לניוון חושי האינטליגנציה הכתובה, היה בעוכריהם של הנוסעים, וזו הסיבה שחוברות ה'מתיבתא' שחולקו, נחטפו במהירות ובלהיטות רבה. וגרמו לקהל הגדול עונג של ממש.

היה זה חידוש עצום ומבריק, אומר מאיר ר. ששב זה עתה מנסיעה לפולין, ולראשונה יכולתי להעביר את זמני הנסיעות בשעות של לימוד פורה ומעמיק. החוברת 'מתיבתא' זכתה לבקר עמי בכל האתרים המרוחקים, כמו ליז'ענסק ורדומסק, בקצה העיירה פרשיסחא, ובסמטאותיה המפותלות של גור (גורא קלווריא). גם בדרכי הארוכה עד לקברו של הקאצקער זיע"א היא שכנה תחת ידי.

אמנם, הוא מוסיף בהלצה, היה בידי זמן כה רב, עד שיכולתי אפילו לקרוא את ההקדמה והמבוא, את עמודי השער עם כל שמות העורכים וחברי המערכת, ואפילו את שם הדפוס ומקום ייצור הלוחות שינתי לפי תומי. אך אני מוכרח לומר, שלמרות שנסעתי פעמים רבות לארצות אירופה, זו היתה לי הפעם הראשונה שנשארתי במסגרת הלימוד הקבוע שלי.

להבין אמרי יש"ר

בסייעתא דשמיא הופיע ויצא לאור כרך נוסף מסדרת
"חומש רש"י המבואר"

על ספר דברים

פירוש רש"י השלם מוגה ע"פ דפוסים מתוקנים
עם "ילקוט שינויי נוסחאות" בסוף הספר
"ביאורי רש"י" מיוסדים ומלוקטים מספרי רבותינו
לגלות עומק דברי רש"י ולהראות נפלאות מתורתו
מתומצתים וערוכים בשפה צחה וברורה
ובסופם "מילואים" להשלים הדברים הבאים
בארוכה ולבאר הענינים במלואם.

הפצה "היכלי תורה"

להנזיות בלבד: מוטי 057-3112255

תורה מפוארה בכלי מפואר

מוקד הזמנות: 1800-22-55-66